

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59

E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

26.04.2018 № 16-498

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати 13.03.2018 розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту стану виконання повноважень Міністерством юстиції України щодо забезпечення контролю за справлянням адміністративних зборів і платежів у сфері державної реєстрації, а також прийнято за підсумками його обговорення рішення.

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України „Про Рахункову палату” інформуємо.

Міністерством юстиції України протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року не створено дієвої системи контролю за справлянням адміністративних зборів і платежів у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, прав на нерухоме майно та їх обтяжень, а також наданням інших платних послуг, пов'язаних з державною реєстрацією, у тому числі витягів з Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Нормативно-правова база у цій сфері є недосконалою та не дозволяє забезпечити якісний контроль за справлянням до державного бюджету вказаних платежів.

Зокрема, законами України „Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань” і „Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень” не передбачено чіткого переліку документів, які зберігаються у реєстраційній справі у паперовій та електронній формі. Постановою Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 925 „Деякі питання удосконалення механізмів захисту речових прав на земельні ділянки” внесено зміни до пункту 10 Порядку державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 № 1127, згідно з якими не підлягають виготовленню та долученню до заяви, зокрема електронна копія документа, що підтверджує сплату адміністративного збору за державну реєстрацію прав, чи документа, що підтверджує право на звільнення від сплати такого збору, що, за відсутності у програмних засобах ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно окремого „вікна” для відображення суми сплаченого збору, унеможливило здійснення контролю органами юстиції за правильністю його нарахування та наявністю сплати на підставі даних вказаного реєстру.

Запроваджений на виконання вказаних вище законів Порядком здійснення контролю у сфері державної реєстрації, затвердженим постановою Кабінету

Міністрів України від 21.12.2016 № 990, моніторинг реєстраційних дій з метою виявлення порушень порядку державної реєстрації державними реєстраторами, уповноваженими особами суб'єктів державної реєстрації на підставі відомостей реєстрів за допомогою програмних засобів їх ведення не передбачає такого критерію, як контроль за правильністю визначення та повнотою справляння адміністративних зборів і платежів до державного бюджету.

Управлінські рішення, що приймалися Мін'юстом в частині контролю за справлянням адміністративних зборів і платежів, були неефективними. Міністерство, поклавши відповідальність за виконання цієї функції на головні територіальні управління юстиції в областях і м. Києві (далі – ГТУ юстиції), не розробило відповідні механізми контролю за вказаними платежами, а саме: порядку його здійснення в цілому за надходженнями в розрізі кодів класифікації доходів бюджету (далі – ККДБ), закріплених за Мін'юстом постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 106 „Деякі питання ведення обліку податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету”, та взаємодії з органами Казначейства щодо отримання виписок з електронних реєстрів розрахункових документів з рахунків платежів до державного та місцевого бюджетів за відповідними ККДБ; перевірки інформації, наданої заявником з метою повернення адміністративних зборів і платежів, помилково або надміру зарахованих до державного бюджету, та термінів розгляду заяв про повернення таких коштів; обліку безоплатно наданих реєстраційних послуг; здійснення превентивного контролю за справлянням адміністративних зборів під час здійснення державної реєстрації нотаріусами, а також створення автоматизованого контролю сплати адміністративних зборів і платежів за допомогою програмних засобів ведення Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст.

За таких умов ГТУ юстиції не забезпечили ефективного виконання повноважень в цій частині, оскільки Міністерству надавалися недостовірні дані, які не узгоджувалися із звітними даними Казначейства.

Водночас отримана від ГТУ юстиції інформація щодо надходжень адміністративних зборів і платежів до державного бюджету Міністерством не систематизовувалась, не аналізувалась та не використовувалась для прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення повноти надходжень до державного бюджету таких платежів.

Протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року під час здійснення реєстраційних дій державними реєстраторами допускалися порушення щодо правильності визначення платежів та справляння їх заявниками до відповідних бюджетів, які Мін'юстом не відслідковувалися. Вибірковими перевітками Рахункової палати платіжних доручень і квитанцій, даних Казначейства, органів Державної фіскальної служби України (за актами перевірок) встановлені порушення щодо повноти сплати до бюджетів адміністративних зборів і платежів в ГТУ юстиції у Вінницькій, Хмельницькій, Харківській і Полтавській областях.

Водночас Мін'юст, забезпечуючи функціонування Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких його визначено, не здійснив у 2016 і 2017 роках відповідних заходів щодо нормативно-правового забезпечення вирішення питання їх достатнього фінансування з державного бюджету. На функціонування цих реєстрів необхідно в чотири рази більше коштів, ніж їх надходить до спеціального фонду державного бюджету на вказані цілі відповідно до пункту 7¹ частини третьої статті 29 і пункту 6¹ частини четвертої статті 30 Бюджетного кодексу України.

У зв'язку з цим у 2016 році забезпечення функціонування Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, здійснювалося на 74 відс. за рахунок залишків коштів спеціального фонду, що утворилися за ККДБ 22012700 у 2015 році, а у 2017 році – на 73,3 відс. за рахунок загального фонду державного бюджету. При цьому у додатку 3 до Закону України „Про Державний бюджет України на 2017 рік” було враховано спрямування коштів загального фонду державного бюджету на забезпечення функціонування цих реєстрів, але не було обумовлено статтями цього Закону такого напрямку їх використання. Водночас Мін'юст, уклавши договори з ДП „Національні інформаційні системи” (останній 24.07.2017) на забезпечення функціонування реєстрів на 2017 рік на суму 273,7 млн грн, у паспортах бюджетної програми (останній затверджено 19.10.2017) збільшив плановий показник видатків на вказані цілі до 318,9 млн грн за рахунок залишків коштів спеціального фонду державного бюджету, що утворилися за ККДБ 22012700 у попередніх роках, які використав лише частково. На функціонування реєстрів спрямовано 200,6 млн грн загального фонду державного бюджету, що призвело до його розпорошеності, а також неефективного управління коштами спеціального фонду (37,8 млн грн) через тривале їх утримання без використання.

Міністерство фінансів України не забезпечило досконалого механізму прогнозування надходжень до державного бюджету адміністративних зборів і платежів у сфері державної реєстрації, що призвело до некоректного визначення на 2016 і 2017 роки планових показників за ККДБ 22010300, 22012600, 22012700, 22012900 та їх невиконання. Так, надходження у 2016 році за ККДБ 22012700 становили 60,6 відс. планового показника, за ККДБ 22012600 – 68,4 відс., у 2017 році за ККДБ 22012600 – 79,0 відс., а за ККДБ 22010300 – лише 36,1 відсотка.

Крім того, слід зазначити, що Мін'юстом і окремими виконавчими органами місцевого самоврядування та місцевих держадміністрацій до цього часу не забезпечено (у тому числі у зв'язку з обмеженими термінами процесу передання повноважень, визначними законодавством) безперервності надання адміністративних послуг і повноти передання повноважень суб'єктам державної реєстрації, що створило ризики зниження якості таких послуг і змусило населення звертатись до державних реєстраторів, які розміщені на території інших адміністративно-територіальних одиниць, та зменшує надходження до відповідних місцевих бюджетів, зокрема у розпорядженні приватних нотаріусів і акредитованих суб'єктів залишаються 60 відс. адміністративних зборів і платежів.

При цьому законодавством України не визначено механізму здійснення контролю за справлянням адміністративних зборів нотаріусами під час надання ними адміністративних послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців шляхом проведення перевірок.

Надається в порядку інформування.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан